

УДК 349.2

Валерій Васильович СОКУРЕНКО,

*доктор юридичних наук, доцент, ректор Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8923-5639>*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗАСАД ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Враховуючи значний перелік умов, які підлягають виконанню Україною для вступу до Європейського Союзу, важливо окреслити одну з найважливіших – децентралізацію державної влади. Необхідність існування цього суспільно-політичного явища зумовлена також позицією громадян України, які вимагають зменшення тиску з «центру» та зосередження влади на місцях, оскільки нещодавні події, які отримали назву «Революція гідності», дали змогу зрозуміти, що концентрація влади в руках однієї людини або в руках обмеженого кола осіб може призвести до зловживання нею та використання повноважень у незаконний спосіб.

Нині триваючий процес децентралізації, який відбувається в Україні в межах проведення адміністративно-територіальної реформи, потребує значних і тривалих зусиль та заходів з боку центральних і місцевих органів влади, враховуючи європейські прагнення нашої країни. Цей шлях, поза сумнівом, є важливим і невідкладним. Рух України до цих змін, які мають відбутись на рівні територіальних одиниць, вимагає виваженої інституціональної політики децентралізації – системи заходів держави у правовій, економічній та ідеологічній сферах, що регулюються багатьма державними інститутами.

Варто зазначити, що сучасне адміністративне законодавство у сфері децентралізації державної влади не повністю відповідає потребам сьогодення і підлягає відповідному вдосконаленню шляхом проведення його систематизації, зокрема кодифікації, з огляду на теперішні реалії.

Законодавча основа децентралізації виконавчої влади в Україні має формуватися на трьох рівнях: а) конституційно-правовому, який стосується положень чинної Конституції, проектів змін і доповнень до неї в частині територіальної організації державної влади. Необхідно внести зміни, які передбачали б створення моделі місцевого самоврядування, що відповідала б європейським стандартам [1]. Комплексна реформа державної влади, в тому числі місцевого рівня, має вирішити проблеми щодо регулювання роботи органів публічної адміністрації та формування системи органів влади на місцях; б) законодавчо-спеціалізованому, на якому передбачається прийняття пакета законопроектів про самоврядування громади в межах району та

області. Прийняття систематизованого та узгодженого пакета нормативно-правових актів, спрямованих на децентралізацію, забезпечить відкритість і демократичність публічного управління; в) законодавчо-галузевому, на якому мають врегульовуватися окремі аспекти реформування місцевого самоврядування у сферах бюджетної, податкової, земельної політики, охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення [2]. Це свідчить про те, що адміністративна децентралізація означає розширення компетенції місцевих адміністративних органів, які діють у межах цієї компетенції самостійно і певною мірою незалежно від центральної влади.

Законодавчо закріплений процес децентралізації має сприяти самостійному розвитку місцевого самоврядування, бути орієнтованим на підвищення якості життя громадян завдяки поліпшеному адміністративно-територіальному поділу. При цьому держава має здійснювати контроль за законністю дій суб'єктів влади на місцях, що є чинником функціонування всієї системи публічного управління.

Внесення змін до Конституції має створити правову основу для прийняття низки законодавчих актів, спрямованих на реалізацію реформи децентралізації та передбачення розподілу повноважень між органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування.

Зміни, які потрібно внести до Основного Закону, передбачають низку комплексних складових, а саме: а) закріплення принципу децентралізації у здійсненні державної влади та створення умов для розвитку адміністративно-територіальних одиниць; б) запровадження трирівневої системи адміністративно-територіального устрою – область, район (повіт), громада з широким самоврядуванням; в) врегулювання статусу адміністративно-територіальної одиниці, що іменується громадою та включає населені пункти, з передачею функцій виконавчої влади органам відповідного рівня; г) розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування за принципом субсидіарності і наділення громад максимально широким колом повноважень; г) забезпечення фінансовими ресурсами для виконання повноважень органів місцевого самоврядування, включаючи сплату загальнодержавних податків; ліквідація державних адміністрацій і створення замість них державних представництв, позбавлених виконавчих функцій, наділення державних представництв контрольно-наглядовими та координаційними повноваженнями [3, с. 15].

Не викликає сумнівів, що закріплення правових норм щодо децентралізованої моделі державної влади в національному законодавстві потребує формування досконалого механізму для здійснення результативних реформ. Децентралізація включає в себе ряд переваг, спрямованих на прозорість та відкритість процесу прийняття рішень, та передбачає розвиток стратегічного планування у питанні використання видатків бюджету в межах територіальних одиниць.

Враховуючи запропоновані Президентом України зміни до Основного Закону, нагального прийняття потребують проекти таких законів України, як: 1) «Про місцеве самоврядування в Україні» (нова редакція), який

